

Naslov originala:
De Vita Mentali oder Vom uebersinnlichen
Leben, Jakob Boehme, Stuttgart 1986.

Zlatni zmaj, Beograd
Copyright za Srbiju i Crnu Goru:
Zlatni zmaj, Beograd
Copyright za prevod; Zlatni zmaj

Dizajn, prelom i priprema za štampu:
Damir Matić

Korektura i lektura:
Maja Adžić

Štampa:
Kam-Graf
Trgovačka 6, Beograd

Zahvaljujemo se Ivanu Pavićeviću

Prvo izdanje

Beograd 2003.

Tiraž: 500

ISBN 86-83495-10-8

DE VITA MENTALI
ili
O natčulnom
životu

Jakob Beme

preveo sa nemačkog
Nebojša Barać

Beograd, 2003.

Predgovor

Mreža večnosti, satkana od zlatnih svilenih niti, razapeta je nad čovečanstvom od praiskona do kraja vremena, na svakom Božjem mestu, strpljivo i milostivo čekajući da se srećni smrtnici u nju zapletu.

I iako ničega izvan nje nema, ipak samo pojedinci uspevaju da u nju upadnu. Zašto je to tako, teško je objasniti. Možda je mreža nevidljiva, ili je svet prepun onih koji ne vide? Možda zato što se ona može videti samo unutrašnjim okom ili "okom duše".

Oni retki, koji to uspeju, postaju zatim i sami "ribari ljudi", tkajući dalje istu mrežu.

***

Jakob Beme, istovremeno "ulov" i "ribar" pomenute mreže, rođen je u Alt Sajdenbergu (Starom Svilenom Bregu) kod Gerlica u Šleziji, 1575. godine, gde je umro, 1624.

Njegova životna priča je vrlo zanimljiva, upravo zato što na prvi pogled deluje sasvim nezanimljivo. Kao što je verovatno većini poznato, Beme je bio zanatlija – obučar, koji je svoje dane provodio živeći jedan krajnje skroman i jednostavan građanski život.

Međutim, od otprilike njegove trideset pete godine, dakle oko 1610, sve kreće potpuno drugačijim tokom. Tada, naime, skromni obučar se preobražava u prosvetljenog čoveka, čija će dela nadživeti ne samo njega samog, već su i danas, nakon više od četiri veka, vrlo živa, većno aktuelna.

Već vrlo brzo nakon prosvetljenja, kada je preko "tanjira na zidu spoznao suštinske istine o Bogu, svetu i čoveku", nastaje njegova prva knjiga: "Aurora ili Jutarnje rumenilo na istoku".

Rukopis odmah nakon nastanka kruži među njegovim prijateljima i poznanicima, a i šire, ponekad čak i bez njegovog znanja. Međutim, od strane lokalnih crkvenih velikodostojnika nije baš blagonaklono primljen, tako da Beme biva proglašen opasnim jeretikom, uhapšen,

knjiga mu biva oduzeta, i zabranjeno mu je da piše.

Ali, šest godina kasnije, on krši zabranu, što zbog toga što mu snaga doživljenog iskustva nije dozvoljavala ćutanje, što na nagovor prijatelja. Tako nastaju i ostala dela: "Teozofska pisma", "Hristosofija", "Opis tri principa" i druga, a među njima i "De vita mentali ili o natčulnom životu", koja je pred nama.

***

Pomenuta dvostrukost Bemeovog života nije jedini paradoks pred koji nas stavlja. Kao što je rečeno, on nije bio ni učenjak, ni pisac, već obučar, i to je radio do kraja svog života.

Ipak, pisao je knjige u kojima je, iako one možda ne slede sva gramatička i jezička pravila, pronašao prave reči da izrazi neizrazivo. Jer, o Bogu se ne može ni misliti, a kamoli govoriti i pisati. Ali, Beme je, eto, uspeo da prenese svoje "iskustvo Boga" toliko snažno, da je to u stanju da u čitaocu izazove pravi potres.

Ipak, kako njegove reči ne slede pra-

volinjsku logiku, i nisu, naizgled, dovoljno jasne, pogotovo iz perspektive današnjeg jezika i onih koji ne razumeju ono o čemu govore, vrlo je teško prevesti ih na neki drugi savremeni jezik. Sa druge strane, to je ne samo izazov, već i zadovoljstvo.

***

O Bemeu, o njegovim knjigama i o onome o čemu one govore, mogli bi se ispisati čitavi tomovi novih knjiga. Međutim neka njegove reči govore same o sebi i za sebe, na radost svima.

Beograd, 2003.

DE VITA MENTALI
ili
**O natčulnom
životu**

Razgovor Majstora i učenika

Kako duša može dospeti do božanskog gledanja i slušanja, i šta je njeno detinjstvo u prirodnom i natčulnom životu, i kako se iz prirode uliva u Boga i opet iz Boga u prirodu sopstva, a i šta je njeno blaženstvo i propast.

Učenik reče majstoru:

Kako bih mogao dospeti do natčulnog života, tako da Boga vidim i čujem kako govori?

Majstor reče:

Ako makar na tren možeš da se vineš tamo gde ne boravi nijedna kreatura, čućeš šta Bog govori.

Učenik reče:

Da li je to blizu ili daleko?

Majstor reče:

U tebi je, i ako uzmogneš da čutiš jedan čas bez sveg svog htenja i umovanja, čućeš neizgovorljive reči Božije.

Učenik reče:

Kako mogu da čujem, kada sa umovanjem i htenjem utihnem?

Majstor reče:

Kada utihneš za umovanje i htenje svog sopstva, u tebi će biti otkriveno večno slušanje, gledanje i govorenje koje čuje i vidi Boga u tebi. Tvoje sopstveno slušanje, htenje i gledanje te sprečava, tako da Boga niti vidiš niti čuješ.

Učenik reče:

Čime mogu da vidim i čujem Boga, ako je on iznad prirode i stvorenog?

Majstor reče:

Ako mirno čutiš, onda si ti ono što je Bog bio pre prirode i stvorenog, iz čega je stvorio tvoju prirodu i sve stvoreno. Tako ćeš čuti i gledati onim čime je Bog u tebi gledao i slušao pre nego što je započelo tvoje sopstveno htenje, gledanje i slušanje.

Učenik reče:

Šta me onda zadržava, tako da ne mogu da dospem tamo?

Majstor reče:

Tvoje sopstveno htenje, slušanje i gledanje i to što težiš suprotno onome odakle si došao. Svojim sopstvenim htenjem se otcepljuješ od Božijeg htenja, a svojim sopstvenim gledanjem vidiš samo sopstveno htenje. A tvoje htenje ti zapušava sluh samovoljom zemaljskih prirodnih stvari, i zavodi te u ponor, i baca na tebe senku onoga što želiš, tako da do natprirodnog, natčulnog, ne možeš da dospeš.

Učenik reče:

Ako stojim u prirodi, kako onda kroz prirodu, do natčulne zemlje mogu dospeti bez slamanja prirode.

Majstor reče:

Za to su potrebne tri stvari. Prva je da svoju volju Bogu predaš i da u potpunosti u Njegovu samilost uroniš. Druga je da svoju sopstvenu volju mrziš i ne činiš ono na šta te tvoja volja navodi. Treća je da se strpljivo krstu našeg Gospoda Isusa Hrista potčiniš, tako da iskušenja prirode i stvorenog možeš da podneseš. I, čim to učiniš, Bog će u tebi govoriti i uvesti tvoju prepuštenu volju u Sebe, u natprirodnu zemlju. Tako ćeš čuti šta Gospod u tebi govori.

Učenik reče:

Dakle, morao bih da svet i svoj život napustim, kako bih to učinio?

Majstor reče:

Kada bi svet napustio, dospeo bi u ono iz čega je svet stvoren. A kada svoj život izgubiš i kada do nemoći svoje moći stigneš, onda je život u onome radi koga ga napuštaš, dakle u Bogu, odakle je i došao u telo.

Učenik reče:

Bog je čoveka u prirodnom životu stvorio da vlada svim kreaturama na Zemlji i da gopodar bude sveg života na ovom svetu; zato što je tako, on time mora da kao svojom svojinom slobodno raspolaže.

Majstor reče:

Ako samo spolja kreaturama vladaš, onda svojom voljom i vladavinom kao životinje činiš i nalaziš se samo u umišljenoj, prolaznoj vladavini. Usmeravajući tako svoju požudu ka životinjskoj suštini, postaješ njom zaražen i zarobljen i dobijaš životinjsku narav. Ali, ako si umišljeni put napustio, onda stojiš u nadimagnarnom i vladaš u stvari svim kreaturama iz onoga iz čega su stvorene, i ništa na Zemlji ne može ti nauditi; jer ti si sa svim stvarima isto i ništa ti nije ne-isto.

Učenik reče:

O dragi učitelju, ta nauči me kako najneposrednije mogu doći dotle da sam sa svim stvarima isto.

Majstor reče:

Rado. Seti se reči našeg Gospoda Isusa Hrista, koji je rekao: samo ako ponovo postanete kao deca, drugačije Božije carstvo nećete videti, Mat.18,3. Ako je tako da želiš da sa svim stvarima jedno postaneš, onda moraš sve stvari da napustiš i svoju im žudnju uskratiš i za njima ne žudiš, kao i da ono što je *nešto*, ne prihvataš kao svoj posed. Jer čim nešto svojom žudnjom obuhvatiš i kao posed u sebe pustiš i prihvatiš, onda je to nešto stvar koja je u tebi i sudeluje sa tobom u tvojoj volji. U tom slučaju kriv si što si tome zaštitnik i što si to nešto usvojio kao svoje sopstveno biće. Međutim, ako svojom požudom ništa ne obuhvataš, onda si od svih stvari slobodan i vladaš istovremeno svim stvarima.

Pošto nemaš ništa u svom posedu, i pošto si za sve stvari ništa, i sve stvari su za tebe ništa. Kao dete si koje ne razume šta je stvar. A ako i razume, onda razume ne dodirujući je svojim čulima, na način kojim Bog svim stvarima vlada i gleda, a Njega ipak nijedna stvar ne pojmi. Pošto si, međutim, rekao: treba da te naučim kako da dotle dospješ, pogledaj reči Hristove koji govoraše: bez mene ne možete da učinite ništa, Jov. 15,5. Sopstvenom snagom ne možeš doći do takvog mira, tako da te nijedna kreatura ne dodiruje, osim ako se volji našeg Gospoda Isusa Hrista potpuno ne prepustiš i svoje htenje i požudu potpuno ne predaš, i bez Njega ništa ne želiš, tada stojiš svojim telom u svetu svojstava, a razumom ispod krsta našeg Gospoda Hrista. Međutim, svojom voljom hodaš u nebu i stojiš u onome iz čega sve kreature potiču i kuda ponovo idu. Tako razumom možeš spolja sve da gledaš, a duhovnom dušom iznutra i sa Hristom, kome je sva moć data na nebu i na zemlji, vladaš u svim i nad svim stvarima, Mat. 28,18.

Učenik reče:

O, učitelju, kreature koje u meni žive drže me, tako da ne mogu da se pre-pustim potpuno kao što bih rado želeo.

Majstor reče:

Ako tvoja volja kreature pusti, onda su kreature u tebi napuštene, i u svetu su, i samo je tvoje telo među kreaturama. Ti, međutim, koračaš u duhu sa Bogom. A čim tvoja volja kreature napusti, kreature u njoj umiru i žive samo u telu u svetu. I sve dok se volja u njih ne unese, one ne mogu dušu dodirnuti. Jer sveti Pavle kaže: naš život je na nebu, Fil. 3,20, takode: vi ste hramovi Svetog Duha koji u vama stanuje, I Kor. 6,19. Tako sada Sveti Duh stanuje u volji, a kreature u telu.

Učenik reče:

Ako Sveti Duh u volji duše stanuje, kako mogu da se sačuvam da od mene ne uzmakne?

Majstor reče:

Čuj reči našeg Gospoda Isusa Hrista, koji kaže: sve dok sledite ono što govorim, moje će reči ostati u vama, Jov. 8,31. Ako je tako da sa svojom voljom u rečima Hristovim ostaješ, onda ostaju Njegova reč i duh u tebi. Ako, pak, tvoja volja u kreature uđe, onda si se od Njega odvojio; drugačije ne možeš da se čuvaš. Tada neprestano ostaješ u spokojnoj poniznosti i predaješ se neprekidnom istrajnom pokajanju, tako da se stalno kaješ što kreature u tebi žive. Ako tako činiš, nalaziš se u svakodnevnom umiranju kreature i u svakodnevnom nebeskom putovanju ka volji.

Učenik reče:

O dragi učitelju, molim te, nauči me kako bih mogao stići do takvog istrajnog postojanja.

Majstor reče:

Ako napustiš ono što te voli i voliš ono što te mrzi, neprestano ćeš moći da u Njemu prebivaš.

Učenik reče:

Šta to znači?

Majstor reče:

Tvoje kreature od krvi i mesa, isto kao i sve one koje one vole, tebe vole zato što ih tvoja volja hrani. Njih volja mora da napusti i neprijateljima ih smatra. A ako krst Gospoda našeg Isusa Hrista, sa sveta porugom mrziš, to moraš da naučiš da voliš i kao dnevnu vežbu svoga pokajanja da prihvatiš, pa ćeš onda uvek razlog imati da sebe sa kreaturem mrziš i za večnim mirom tragaš, kako bi u Njemu tvoja volja mogla mirovati, kao što je Isus zborio: u meni imate mir, ali u svetu vas obuzima strah, Jov. 16,31.

Učenik reče:

Kako mogu da se od tog iskušenja izbavim?

Majstor reče:

Ako se redovno izvan svih kreature, iznad sveg čulnog razuma, u najčistiju samilost Božiju, u patnju našeg Gospoda Isusa Hrista vineš i prepustiš joj se, dobićeš moć da nad grehom, smrti, đavolom, paklom i svetom vladaš, tako ćeš svim iskušenjima odoleti.

Učenik reče:

Kako bi se meni, sirotom čoveku, dobro zbililo, kada duhom želim dospeti tamo gde kreature nema?

Majstor mu reče odveć blago:

O dragi učeniče, kada bi bilo tako da tvoja volja želi da se makar jedan čas od svih kreature odvoji i vine tamo gde nijedne kreature nema, ona bi bila prekrivena najvišim sjajem božanske krasote i u sebi bi okusila najsladu ljubav našeg Gospoda Isusa Hrista, kakvu nijedan čovek izgovoriti ne može; i u sebi bi osetila neizgovorljive reči našeg Gospoda Isusa Hrista i ogromnu milost Njegovu. Osetio bi da je u tebi krst našeg Gospoda Isusa Hrista preobražen u nežno blagostanje i on bi ti postao draži od sveta časti i dobara.

Učenik reče:

Šta bi se, pak, sa telom zbililo, pošto u stvorenom živeti mora?

Majstor reče:

Telo bi u službu našeg Gospoda Isusa Hrista bilo stavljeno, koji je rekao da Njegovo carstvo nije od ovoga sveta. Počelo bi da umire spolja i iznutra; spolja za svet sujete i zlih dela i zamrzelo bi obest svu i postalo joj neprijatelj; a iznutra za svu zlu pohotu i sklonosti. I, čak bi dobilo novi smisao i volju koja bi neprestano ka Bogu bila usmerena.

Učenik reče:

Svet bi ga, međutim, zbog toga mrzeo i prezirao, zato što bi morao da mu protivreči i drugačije živi i drugačije čini, nego on.

Majstor reče:

On to neće prihvatiti kao da mu se patnja dešava, već će se radovati što je postao dostojan da slici našeg Gospoda Hrista postane sličan i takav će krst čak rado sa našim Gospodom želeti da nosi, samo da mu On zauzvrat svoju najsladu ljubav ulije.

Učenik reče:

Šta bi se sa njim, pak, zbililo, kada bi ga Božiji gnev iznutra, a zao svet spolja napao, kao što se našem Gospodu Hristu desilo?

Majstor reče:

Desilo bi mu se kao i našem Gospodu Hristu. Dok su mu se svet i sveštenstvo podrugivali i dok su ga razapinjali, On je tada dušu svoju Očevim rukama prepustio i oprostio se od straha ovog sveta ulazeći u veliku radost. Dakle, i on bi iz celog sveta poruge i straha u samom sebi u veliku ljubav Božiju uronio i kroz najslade ime ISUS bio okrepljen i sačuvan, i u sebi bi jedan novi svet video i osetio, koji kroz Božiji gnev prodire. Time bi svoju dušu ogrnuo i sve u istoj meri poštovao. Telo mu može jednako biti u paklu ili na zemlji, njegova duša je, ipak, u najvećoj ljubavi Božjoj.

Učenik reče:

Ali kako bi se njegovo telo na svetu hranilo i kako bi on svoje bližnje hranio, kada bi celog sveta nemilost na njega pala?

Majstor reče:

On dobija veću milost nego što je svet u stanju da mu pruži, jer njemu su Bog i svi Njegovi anđeli prijatelji. Oni ga štite od sveg zla. Tako je Bog njegov blagoslov u svim stvarima. A ako izgleda kao da nije tako, onda je to samo ispit i ljubavi čin, kako bi se utoliko više Bogu molio da bi mu Bog sve njegove puteve naredio.

Učenik reče:

Ali on gubi sve svoje dobre prijatelje i niko nije sa njim da mu u nevolji pomogne.

Majstor reče:

On dobija srce svih dobrih prijatelja u posed, a gubi samo svoje neprijatelje, koji su ranije njegovu sujetu i zlobu voleli.

Učenik reče:

Kako se dešava to da sve dobre prijatelje u posed dobija?

Majstor reče:

On dobija duše svih onih koji pripadaju našem Gospodu Isusu kao braću i udove svog života; jer Božja deca su u Hristu samo jedno, a Hrist je u svima. Zato ih sve dobija kao rođene udove u Hristu; jer oni dele zajednička nebeska dobra i žive u jedinstvenoj ljubavi Božjoj, kao grane drveta od jednog soka. Takođe mu spoljni prirodni prijatelji ne manjkaju, kao i našem Gospodu Hristu. Iako visoko sveštenstvo i svetski moćnici nisu hteli da ga vole, nisu mu pripadali i nisu bili Njegovi udovi i braća, ipak su ga voleli oni koji su bili sposobni da razumeju Njegove reči. Dakle, i njega bi voleli oni koji vole Istinu i Pravdu i koji mu se pridružuju kao Nikodem Isusu noću (Jov.3), koji u svom srcu Isusa voli istine radi, a spolja je od sveta zazirao. Znači, imaće mnogo dobrih prijatelja koji mu nisu znani.

Učenik reče:

Ali, isuviše je teško biti od celog sveta prezren.

Majstor reče:

Ono što ti sada izgleda teško, to ćeš kasnije najviše voleti.

Učenik reče:

Kako može biti ili zbiti se da volim ono što mene prezire?

Majstor reče:

Sada voliš zemaljsku mudrost. Međutim, ako si odeven nebeskom, onda vidiš da ceo svet tvog neprijatelja mrzi kao smrtni život koji i ti sam, takođe, mrziš u svojoj volji; tako počinješ i ti da takvo preziranje smrtnog tela voliš.

Učenik reče:

Ali kako to može ići jedno uz drugo, da čovek sebe i voli, a i mrzi?

Majstor reče:

To što sebe voliš, ne voliš sebe kao jedno *tvojstvo*, već kao darovanu ti ljubav Božju. Voliš božansku suštinu u sebi, i kroz nju Božju mudrost i čudesna dela, zajedno sa svojom braćom voliš. To što sebe, pak, mrziš, to činiš zbog *tvojsva* u kome ti je zlo pridodato. To činiš zato što bi rado hteo da jastvo slomiš čak, kako bi ti ceo sama božanska suština postao. Ljubav mrzi jastvo, zato što je jastvo smrtna stvar, a te dve stvari ne idu dobro jedna uz drugu; jer ljubav poseduje nebo i u samoj sebi boravi. Dok jastvo poseduje svet, uključujući sva njegova bića, i takođe stanuje u samom sebi. Isto kao što nebo svetom vlada, a večnost vremenom, isto tako ljubav vlada prirodnim životom.

Učenik reče:

Dragi majstore, reci mi, molim te, zašto moraju ljubav i patnja, prijatelj i neprijatelj, postojati jedno uz drugo. Zar ne bi bilo bolje da nema ničeg drugog osim ljubavi?

Majstor reče:

Kada ljubav ne bi u patnji postojala, onda ona ne bi imala ništa što bi mogla da voli. Zato, pak, suština njena, koju voli, naime, sirota duša, u patnji i bolu stoji, zato ima razlog da svoju sopstvenu suštinu voli i da je od bola spasi, tako da ponovo bude voljena. Takođe, ne bi moglo biti shvaćeno šta ljubav jeste, kada ne bi imala to da želi da voli.

Učenik reče:

Šta je ljubav sa njenom snagom i vrlinom, i sa njenom uzvišenošću i veličinom?

Majstor reče:

Njena vrlina je *ništa*, a njena snaga postoji kroz *sve*. Njena uzvišenost je visoka koliko i Bog, a njena veličina je veća od Boga. Ko nju pronade, taj pronalazi *ništa* i *sve*.

Učenik reče:

O dragi majstore, reci mi, molim te, kako to mogu da razumem?

Majstor reče:

To što sam rekao da je njena vrlina *ništa*, to bi razumeo kada bi, polazeći od svih kreatura, za celu prirodu i sve stvoreno *ništa* postao; onda bi u večnom Jednom, a to je Bog sam, bio, i tada bi osećao ljubavi najvišu vrlinu. A to što sam rekao: njena snaga postoji kroz *sve*, to osećaš u svojoj duši i ljubavi, jer čim se velika ljubav u tebi raspiri, ona buktu kao što nijedna vatra ne može.

Tako ćeš videti sve jasno i u svim stvarima njihov najdublji i najspoljniji uzrok. Iznutra po snazi, a spolja po obličju. A to što sam, osim toga, rekao: njena uzvišenost je visoka koliko i Bog, to razumeš u samom sebi, da te ona vodi toliko visoko, koliko je i sam Bog, kao što to na našem milom Gospodu Hristu možeš videti, koga je ljubav prema našem čovečanstvu do najvišeg trona, u snagu božansku, odvela. A to što sam, takođe,

rekao da je njena veličina veća od Boga, i to je istinito, jer i tamo gde Bog ne stanuje, i tamo ulazi ljubav; jer kada je naš dragi Gospod Hrist u paklu boravio, taj pakao nije bio Bog, ali ljubav je bila tu i slomila je smrt.

Tako i kada se plašiš, onda Bog nije taj strah, ali njegova ljubav je tu i vodi te od straha Bogu. Kada se Bog u tebi sakrije, onda je tu ljubav i u tebi Njega otkriva. I što sam dalje rekao: ko nju pronade, taj nalazi *ništa* i *sve*, i to je istinito, jer on nalazi natprirodno, natčulnu nezemlju, pošto nijedno mesto nije njeno stanište i ne nalazi ništa što je poput nje. Zato se ona ni sa čim ne može uporediti, jer je dublja od svega postojećeg. Ona je svim stvarima jedno *ništa*, zato što nije pojmljiva. A zato što je *ništa*, od svih je stvari slobodna i jedino je dobro, takvo da se sročiti ne može šta je. To što sam na kraju rekao: on nalazi *sve*, taj koji je *nade*, to je takođe istinito. Ona je početak svih stvari bila i gospodari svim. Ako nju pronadeš, dolaziš do uzroka iz koga su sve stvari potekle i u kome stoje i u njoj si kralj nad svim delima Božjim.

Učenik reče:

Dragi majstore, ta reci mi gde ona u čoveku boravi?

Majstor reče:

Tamo gde čovek ne boravi, tamo je njeno stanište u čoveku.

Učenik reče:

Gde je to mesto na kome čovek u samom sebi ne stanuje?

Majstor reče:

To je do izvora spuštена duša; tamo gde duša za svoju sopstvenu volju odumire i sama ništa više ne želi bez onoga što Bog želi, tamo ona stanuje. Jer, onoliko koliko je sopstvena volja za sebe samu mrtva, toliko je ona (ljubav) zauzela prostor u kome se prethodno sopstvena volja nalazila – tu je sada *ništa*. A tamo gde je *ništa*, tamo je sama Božja ljubav delotvorna.

Učenik reče:

Kako, pak, mogu da je dosegnem bez umiranja moje volje?

Majstor reče:

Ako je tako da želiš da je dosegneš, onda ona od tebe beži. Međutim, ako joj se potpuno i sasvim predaš, onda si u sebi za svoju volju mrtav i ona onda postaje život tvoje prirode. Ona te ne ubija, već te oživljava u skladu sa njenim životom. Tada ti živiš, ali ne svoju, već njenu volju; jer tvoja volja tada postaje njena volja. Tako si za samog sebe tada mrtav, ali živiš u Bogu.

Učenik reče:

Kako to da je toliko malo ljudi pronalazi, a ipak bi je svi rado imali?

Majstor reče:

Za njom tragaju svi strasno u nečemu kao što je umišljeno mišljenje. Jer za njom gotovo svi prirodno žude. A ona, iako im se nudi, ne može da pronade svoje mesto u njima, jer umišljenost lične volje je njeno mesto zauzela. Tako bi ona umišljenost strasti imala u sebi. Međutim, ona od toga beži, jer stanuje samo tamo gde je *ništa*. Zato je ne nalaze.

Učenik reče:

Šta je njen zadatak u tom *ništa*?

Majstor reče:

Njen je zadatak da neprestano u nešto prodire. I čim u nečemu može mesto da pronade, koje je mirno, ona ga zauzima i raduje se svojom vatreno plamtećom ljubavlju snažnije u njemu, nego sunce u svetu. Njen zadatak je da neprestano u nečemu vatru potpiruje i nešto sagoreva, i tako samu sebe rasplamsava.

Učenik reče:

O dragi majstore, kako to da razumem?

Majstor reče:

Ako je tako da u tebi uzmogne da rasplamsa vatru, onda ćeš osetiti kako ona tvoje jastvo sagoreva i koliko se tvojoj vatri raduje, da bi pre dopustio da te ubiju, nego da opet udeš u tvoje *nešto*. Takođe je njen plamen toliko veliki, da te ne bi napustila, pa čak i da je reč o tvom prolaznom životu; ona bi u svojoj vatri sa tobom i u smrt otišla. Pa čak i ako bi se i u pakao spustio, ona bi, tebe radi, pakao uništila.

Učenik reče:

Dragi majstore ne mogu više da podnesem da budem u zabludi; kako bih mogao da pronađem najbrži put do nje?

Majstor reče:

Tamo gde je put najteži, tuda idi, a ono što svet odbaci, to ti prihvati; ono što on čini, ti činiti nemoj. Koračaj nasuprot svetu u svim stvarima, tako ćeš najbržim putem do nje doći.

Učenik reče:

Ako nasuprot svim stvarima koračam, onda moram stajati ni u čemu drugom, sem u mucu i nemiru; takođe, smatrali bi me ludom.

Majstor reče:

Ne pozivam te da patnju nekome nanosiš. Jedino što svet voli samo obmanu i taštinu i što korača pogrešnim putem. A ako u svim stvarima želiš njihovom putu da se suprotstaviš, onda koračaj samo pravim putem; jer pravi put je svim njihovim putevima suprotan. Doduše, to što kažeš da ni u čemu sem u strahu ne stojiš, to se događa mesu. To ti daje povoda za neprestano pokajanje. A, u takvom strahu, ljubav je sa svojim rasplamsavanjem vatre najmilija. A i to što si rekao da bi te smatrali ludom, to je istina; jer put ka ljubavi Božjoj za svet jeste ludost, ali za decu Božju on je mudrost. Kada svet takvu ljubavi vatru u Božjoj deci ugleda, onda on kaže da su

ona poludela. Ali za decu Božju je to najveće blago koje nikada ništa živo ne može da izgovori, niti ikada nečija usta mogu izreći šta je ta vatra plamteće ljubavi Božje, koja je svetlija od sunca i slađa od svih mednih napitaka, i jača od sveg jela i pića, a i umilnija od svih radosti ovog sveta. Ko to dosegne, bogatiji je od svih kraljeva zemaljskih, i plemenitiji nego što bi i jedan car mogao biti, i snažniji od svih sila.

Učenik dalje upita majstora:

Kuda putuje duša onda kada telo umre, da li je blažena ili prokleta?

Majstor reče:

Njoj nije nužno da negde ode, već se spoljni, prolazni život, zajedno sa telom samo odvaja od nje. Ona isprva ima u sebi i nebo i pakao, kao što je napisano: Carstvo Božje ne dolazi spolja, niti će biti rečeno: gle, ovde ili onde je, jer vidite, carstvo Božje je unutra, u vama (Luk.17,21). Ono što u njoj bude otkriveno, ili nebo ili pakao, u tome ona (duša) stoji.

Učenik reče:

Ne ulazi li tada u nebo ili pakao, kao što se ulazi u kuću ili kao što se kroz neki prolaz ulazi u neki drugi svet?

Majstor reče:

Ne, to nije ulazak na takav način; jer nebo i pakao su svagde prisutni. To je samo okretanje volje: ili ka Božjoj ljubavi ili ka (Božjem) gnevu. A to se dešava u vreme trajanja tela, o čemu je Hrist rekao: moja jagnjad čuju moj glas i ja ih poznajem, i oni me slede, a ja im dajem večni život i niko ih neće iz mojih ruku otrgnuti; Jov. 10,27.28

Učenik reče:

Kako se onda dešava takav ulazak volje u nebo i pakao?

Majstor reče:

Kada se volja do kraja Bogu prepusti, onda ona tone izvan sebe same, izvan svih uzroka i mesta, tamo gde se sam Bog otkriva, deluje i želi. Tako on u samom sebi postaje ništa prema sopstvenoj volji. Tada Bog u njemu deluje, i želi, i boravi u njegovoj prepuštenoj volji, čime duša biva posvećena, tako da do božanskog mira dolazi. Ako se tada telo slomi, duša je Božjom ljubavlju prožeta i Božjom svetlošću iznutra obasjana, kao što vatra gvožđe žarom prožima, od čega ono gubi svoju tamu. To je ruka Hristova, pošto Božja ljubav celu dušu nastanjuje i u njoj je blistava svetlost i novi život, tada je na nebu i hram je Svetog Duha i sama je nebo Božje, na kome On boravi. Međutim, bezbožna duša u tom trenutku ne želi da se pusti božanskoj prepuštenosti svoje volje, već je neprestano usmerena na sop-

stvenu pohotu i požudu, taštinu i licemerje, na đavolju volju. Ona u sebe prihvata samo zlobu, laži, gordost, škrtost, bes, i tome svoju volju prepušta. Ista se taština i u njoj očituje i postaje delotvorna i prožima dušu potpuno i sasvim, kao vatra gvožđe. Ona do božanskog mira ne može dospeti, jer je gnev Božji u njoj očitovan. A kada se telo tako od duše odvoji, počinju večno kajanje i očaj, jer ona oseća da nije postala ništa drugo do takva plašljiva gadost i stidi se zato što je svojom lažnom voljom htela da do Boga dođe. Da, a to i ne može, jer je u gnevu zarobljena, a i sama nije ništa sem gneva i tako se zarobila svojom lažnom žudnjom koju je u sebi probudila. A zato što svetlost Božja u njoj ne sija i Njegova je ljubav ne dodiruje, ona je ogromna tama i bolna, plašljiva, vatrena patnja, i pakao u sebi nosi, i ne može da vidi svetlost Božju. Dakle, boravi u sebi samoj u paklu i nije joj potrebno bilo kakvo ulaženje. Jer, ono u čemu je unutar sebe, to je pakao, pa čak i kada bi mogla da se mnogo stotina hiljada milja od svog staništa vine, ipak bi se nalazila u istom kvalitetu i tami.

Učenik reče:

Kako to da sveta duša u tom trenutku toliku svetlost i veliku radost ne može da oseti u potpunosti, kao što ni bezbožnik pakao takode ne oseća, iako je i jedno i drugo u čoveku i jedno ili drugo u čoveku deluje?

Majstor reče:

Carstvo nebesko je svetima u njihovoj veri delotvorno i osetno. Oni osećaju Božju ljubav u svojoj veri kroz koju se volja prepušta Bogu. Ali prirodan život je mesom i krvlju obuhvaćen i nalazi se na putu gnevu Božjem, sujetnom pohotom ovog sveta obavijen, koja neprestano spoljni prolazni život prožima, pošto sa jedne strane svet, a sa druge strane đavo, dok sa treće strane prokletstvo gneva Božjeg u mesu i krvi, život prožima i prosejava, zbog čega duša često u strahu boravi, ako dakle, pakao u nju navaljuje i u njoj želi da se očituje. Ona, međutim, uranja u obećanje

božanske milosti i stoji kao lepa ruža usred trnja, sve dok ovog sveta carstvo ne spadne sa nje umiranjem tela. Tada se tek zaista u Božjoj ljubavi očituje, kada je više ništa ne sputava. Ona do tog vremena mora da sa Hristom u ovom svetu korača. Hrist je izbavlja iz njenih sopstvenih paklova, tako što je svojom ljubavlju prožima i uz nju u paklu stoji i njen pakao u nebo preobražava. Na to što si, pak, rekao, zašto bezbožnik u tom trenutku pakao ne oseća, ja kažem: on ga i te kako oseća u svojoj lažnoj savesti, ali to ne razume, jer još ima zemaljsku sujetu kojom se samom sebi dopada, koja mu radost i sladostrašće donosi. Spoljni život, takode, još poseđuje sjaj spoljne prirode kome se duša veseli, tako da patnja ne može da se očituje. Međutim, kada telo umre, duša više ne može da uživa u takvom prolaznom sladostrašću i u njoj je i svetlost spoljnog sveta ugašena. Tada boravi u večnoj žeđi i gladi za takvom sujetom kojom se sama sebi u svetu dopadala i ne može da dosegne ništa doli takve pogrešno usmerene volje, ono što je u

ovom životu previše imala, a čime se ipak nije zadovoljila. To joj tada nedostaje. Zato je večno gladna i žedna taštine, zlobe i lakomislenosti. Želela bi rado da neprestano čini još više zla, a ne poseduje ništa u čemu ili sa čim bi to mogla sprovesti. Tako se to sprovođenje događa samo u njoj samoj. A takva paklena glad i žed ne mogu u njoj biti sasvim očitovani, sve dok ne umre telo koje je, dakle, u sladostrašću obletala, koje joj je davalo ono za čim je žudela.

Učenik reče:

Pošto su nebo i pakao tada u nama u svadi, a Bog nam je tako blizu, gde u tom vremenu borave anđeli i đavoli?

Majstor reče:

Tamo gde po tvom sopstvu i sopstvenoj volji ne prebivaš, tamo u tebi i svugde borave anđeli. A tamo gde po svom sopstvu i sopstvenoj volji boraviš, tamo u tebi i svugde borave đavoli.

Učenik reče:
Ne razumem to.

Majstor reče:

Tamo gde Božja volja u nekoj stvari želi, tu je Bog očitovan. U takvom otkrovenju borave i anđeli. A tamo gde Božja volja u nekoj stvari nije u skladu sa voljom te stvari, Bog u svemu tome nije očitovan, već boravi samo u Sebi samom bez sudelovanja u toj istoj stvari. U toj stvari je, dakle, njena sopstvena volja bez Božije volje, i tu borave đavoli i sve što je izvan Boga.

Učenik reče:

Koliko su nebo i pakao udaljeni jedno od drugog?

Majstor reče:

Kao dan i noć, i kao ono što postoji i *ništa*. Oni su jedno u drugom i jedno za drugo kao *ništa*, a ipak su jedno drugom potrebni za radost i patnju. Nebo prožima ceo svet, i sve izvan sveta, i bez ikakvog razdvajanja, mesta ili staništa, deluje božanskim otkrovenjem samo u sebi. A u onome što u njega uđe ili u onome u čemu se ono otkrije, u svemu tome Bog se očituje. Jer nebo ništa drugo nije, do otkrovenje večnog Jednog, pošto sve u slavu ljubavi deluje i želi. I pakao, takođe, ceo svet prožima, boravi i deluje isto samo u sebi samom i u onome u čemu se pakla suština otkriva, to znači u sopstvu i lažnoj volji. Vidljivi svet u sebi nosi oboje. A smrtni čovek je samo od vidljivog sveta. Zato se tokom trajanja spoljnog života, duhovni

svet ne vidi. Jer spoljni svet je po svojoj prirodi plašt nad duhovnim svetom, isto kao što je duša telom pokrivena. Međutim, kada spoljni čovek umre, duhovni svet se dušama otkriva, ili večnom svetlošću među svetim anđelima ili večnom tamom među đavolima.

Učenik reče:

Šta su, u tom slučaju, anđeo i duša čovekova, pa da oni mogu u Božjoj ljubavi ili gnevu biti očitovani?

Majstor reče:

Oni su iz istog pristanja, kao deo božanske nauke, božanske volje, potekli iz Božije reči i vođeni u ogledalo božanske ljubavi. Njihov je prauzrok večnost, iz koga i svetlost i tama proističu; u prihvatanju sopstvene požude je tama, a u istom htenju sa Bogom je svetlost. Tamo gde volja jastva duše sa Bogom želi, tamo je Božija ljubav na delu. A tamo gde duša sledi sopstva htenje, Božja volja deluje kažnjavajuće i tama je, tako da svetlost bude spoznata. Oni nisu ništa drugo do otkrovenje božanske volje, ili u svetlosti ili u tami, kao svojstvu duhovnog sveta.

Učenik reče:

Šta je onda telo jednog čoveka?

Majstor reče:

Ono je vidljivi svet, slika i suština svega onoga što svet jeste, a vidljivi svet je otkrovenje unutrašnjeg duhovnog sveta iz večne svetlosti i večne tame, iz duhovnog tkanja. I ogledalo večnosti je, kojim se večnost učinila vidljivom, pošto sopstvena volja i prepuštena volja uzajamno deluju kao zlo i dobro. Takvo je biće i spoljni čovek; jer Bog je stvorio spoljašnjeg čoveka iz spoljnog sveta i udahnuo mu je unutrašnji duhovni svet zarad duše i smernog života. Zato duša iz spoljnog sveta suštine, može da zlo i dobro prihvati i deluje.

Učenik reče:

A šta će biti posle ovog sveta, kada sve to prođe?

Majstor reče:

Prolazi samo materijalno biće, naime, četiri elementa, sunce, mesec i zvezde. Tada unutrašnji duhovni svet postaje potpuno vidljiv i otkriven. Ono što je, pak, u tom vremenu duhom pokrenuto, bilo zlo ili dobro, po tome će se svako delo duhovne vrste ili u svetlost ili u večnu tamu svrstati. Jer ono što je iz svake volje rođeno, to uranja opet u svoju istovrsnost. I tada se tama pakao naziva, kao večni zaborav svega dobrog. A svetlost se Carstvo Nebesko naziva, kao večna radost i večna hvala svetih, što su od takve patnje izbavljeni. Konačni sud je paljenje vatre prema Božjoj ljubavi i gnevu. U njoj nestaje materija svih bića i svaka vatra će Njegovu (vatra), kao suštinu svoje *istosti* uvući u sebe. Kao što ono što je u

ljubavi Božjoj rođeno, u sebe privlači vatru Božije ljubavi, u kojoj će na način ljubavi goreti i samog sebe istoj suštini predati. Ono što je, pak, u Božjem gnevu u tami pokrenuto, to patnju u sebe privlači, koja izjeda lažno biće; u tom slučaju ostaje samo bolna volja u sopstvenom sadržaju i obliku.

Učenik reče:

U kakvoj će materiji ili obličju naša tela uskrsnuti?

Majstor reče:

Seje se prirodno, grubo i materijalno telo (uporedi I Kor. 15,44), koje je u tom vremenu sa spoljnim elementima istovetno. Ali u tom istom grubom telu je suptilna snaga, isto kao što je u Zemlji suptilna dobra snaga koja se sa sunčevom upoređuje i usklađuje, koja je takođe na početku vremena iz božanske sile proistekla iz koje je i dobra snaga u telo primljena. Ta dobra snaga smrtnog tela treba da se u lepom, providnom, kristalnom, materijalnom svojstvu u duhovnom mesu i krvi vrati i večno ostane ili živi. Isto kao i dobra snaga Zemlje, jer će tada Zemlja takođe kristalna biti i božanska svetlost će u svim bićima sijati. I, kao što je gruba Zemlja prolazna i neće ponovo doći, tako je i grubo meso čovekovo prolazno i neće večno živeti.

Međutim, sve pred sud mora i na sudu će se vatrom razložiti oboje, i Zemlja i pepeo čovekovog tela. Jer, kada Bog duhovni svet još jednom pokrene, svaki će duh svoju duhovnu suštinu opet privući k sebi. Kao dobar duh i duša privlačiš dobru suštinu, kao zao zlu. Doduše, mora se razumeti da postoji samo jedna suštinska snaga u materiji. Pošto biće nije drugo do ta snaga koja je poput neke materijalne esencije u kojoj grubost svih stvari nestaje.

Učenik reče:

Znači nećemo sa vidljivim telima uskrsnuti i u njima večno živeti?

Majstor reče:

Kada vidljivi svet nestane, onda sa njim nestaje sve ono što je bilo spoljno, što je iz njega proisteklo. Od sveta ostaje samo nebeska, kristalna priroda i oblik. Dakle, i od čoveka ostaje samo duhovna zemlja; jer čovek će, sa duhovnim svetom, koji je sada još sakriven, istovetan biti.

Učenik reče:

Da li će i muškarca i žene biti u duhovnom životu, ili dece i prijatelja po krvi? Da li će se, takode, jedno s drugim združivati, kao što se to ovde svagda događalo?

Učitelj reče:

Zašto si tako telesnim obuzet! U svemu tome nema ni muškarca ni žene, već su svi jednaki samo anđelima Božjim, što znači kao muške device; ne kćer, ne sin, ne brat, niti sestra, već svi jednog roda u Hristu, svi samo jedan, kao jedno drvo sa svojim granama, a ipak samostalne kreature, ali Bog sve u svemu. Ta, duhovna će to spoznaja biti šta je svako ponaosob bio i šta je učinio, ali više nema prihvatanja ili žudnje za prihvatanjem takvog bića.

Učenik reče:

Da li će svi isto u večnoj radosti i uzvišenosti uživati?

Majstor reče:

Pismo kaže: Kakav je jedan narod, takav mu je i Bog. Takode: među svetima si svet, a među lažnima lažan, Psalm 18, 26.27.

A sveti Pavle piše: oni će jedan drugog prevazići u uskrsnuću kao sunce, mesec i zvezde, I Kor. 15,41. Tako, znaj sada, svi će oni u božanskom delovanju uživati, ali njihova snaga i prosvetljenje će vrlo nejednaki biti. Sve to, nakon što će svako u tom vremenu u svom plašljivom delovanju biti snagom božanskom dodirnut; jer plašljivo delovanje kreature u tom vremenu (uporedi Rim. 8,19) je otvaranje i radanje božanske snage, kroz koje Božija snaga pokretna i delotvorna postaje. Oni koji su, dakle, u tom vremenu sa Hristom delovali, a ne iz telesne žudnje, oni će

veliku snagu i lepo prosvetljenje u sebi i na sebi imati. Ostali, pak, koji su samo na proračunato uslišenje čekali, a u međuvremenu bogu-trbuhu služili, a ipak se na kraju preobrazili i do milosti dospeli, oni toliko veliku snagu i prosvetljenje neće imati. Zato će između njih postojati razlika kao između sunca, meseca i zvezda i livadskog cveća, po njihovoj lepoti, snazi i vrlini.

Učenik reče:

Kako ili kroz koga će svetu biti sudeno?

Majstor reče:

Božanskim podsticajem kroz lik i duh Hristov, koji će Božijom rečju, koja je čovek postala, od sebe odvojiti ono što Hristu ne pripada i svoje će carstvo na mestu na kome ovaj svet prebiva, sasvim otkriti; jer se podsticaj razdvajanja događa svuda istovremeno.

Učenik reče:

Gde li će đavoli i svi prokleti biti bačeni, ako je prostor celog sveta carstvo Hristovo i kao takvo treba da bude slavljeno? Da li će oni izvan prostora ovog sveta biti prognani ili će Hrist svoju vladavinu i izvan prostora ovog sveta imati i otkriti je?

Majstor reče:

Pakao ostaje u prostoru ovog sveta u svim krajevima, ali u carstvu nebeskom skriven, kao što je noć u danu sakrivena. Svetlost će večno tamu osvetljavati, i tama to ne može sprečiti, Jovan; 1,5. Tako je svetlost carstvo Hristovo, a tama je pakao u kome đavoli i bezbožnici borave. Tako će od carstva Hristovog oni biti potisnuti i kao klupica za-pod-noge biti postavljeni radi poruge.

Učenik reče:

Kako će svi narodi biti pred sud stavljeni?

Majstor reče:

Večna reč Božja, iz koje je sav duhovni i stvoreni život proistekao, kreće se u tom času prema ljubavi i gnevu sveg života, koji je iz večnosti, i tera sve stvoreno pred sud Hristov. Takvim kretanjem reči život se u svim svojim delima očituje i svako će svoju presudu i sud u sebi videti i osetiti; jer suđenje će biti u ljudskog tela odumiranju, čim u duši bude očitovano. Konačna presuda je samo povratak duhovnog tela i razlikovanje sveta, jer po biću sveta i u telu, treba zlo od dobrog da bude razdvojeno, svaka stvar u svoj večni početak i posudu. A otkrovenje skrivenog Boga dešava se u svim bićima i životu.

Učcnik reče:

Kako se donosi presuda?

Majstor reče:

Ta pogledaj reči Hristove, koje će govoriti onima sa njegove desne strane: Dodite ovamo, vi blagosloveni od moga Oca, nasledite carstvo koje je za vas spremno od početka vremena! Jer bio sam gladan, a vi ste me nahranili; bio sam žedan, a vi ste me napojili; bio sam stranac, a vi ste me ugostili; bio sam nag, a vi ste me odenuili; bio sam bolestan i zarobljen, a vi ste me posećivali i k meni dolazili. A oni će mu odgovoriti: Kada smo te gladnog, žednog, kao stranca, nagog, bolesnog i zatočenog videli, i takvom ti služili? A Kralj će im odgovoriti ovim rečima: Ono što ste učinili nekome od moje najmanje braće, to ste meni učinili. A bezbožnicima sa leve strane reći će: Odlazite od mene, vi prokleti, u večnu vatru spremljenu za đavola i njegove anđele. Bio sam gladan, žedan,

stranac, nag, bolestan i zatočen, a vi mi niste služili. I oni će mu odgovoriti sa rečima: Kada smo te mi to videli, a nismo ti služili. Tada će im on odgovoriti: Uistinu, kažem vam, ono što niste učinili nekom najnižem od ovih, to ni meni niste učinili. I otići će u večnu patnju, a pravednici u večni život, Mat. 25, 34–46.

Učenik reče:

Dragi majstore, reci mi, molim te, zašto Hrist kaže: ono što ste učinili onim najmanjim, to ste meni učinili, a što im niste učinili, to niste učinili ni meni? Kako se Hristu čini na takav način da se to Hristu samom događa?

Majstor reče:

Hrist suštinski boravi u veri onih koji mu se sasvim predaju i njima daje svoje telo kao hranu, a krv kao piće, te, znači, poseduje izvor njihove vere prema unutrašnjosti čoveka. Zato je jedan hrišćanin grozd na vinovoj lozi i naziva se hrišćaninom zato što duh Hristov u njemu boravi. A šta se jednom takvom hrišćaninu učini u njegovoj nevolji, to se čini i Hristu koji u njemu boravi. Jer jedan takav hrišćanin nije svoj, već je Hristu sasvim predat i njegova je svojina. Zato se to dešava samom Hristu. A onaj ko svoju ruku sa takvog hrišćanina koji pati povuče i ne želi da mu u nevolji

služi, taj od sebe odbacuje hrišćanstvo i prezire ga u svojim udovima. Ako te neki siroti čovek koji pripada Hristu zamoli za pomoć, a ti mu je u njegovoj nevolji uskratiš, onda si je samom Hristu uskratio. A ono što se takvom Hristovom čoveku našao učini, to se čini i Hristu samom. Ako se takvom čoveku ruga, podsmeva, kleveće se i ako ga se od sebe odbaci, sve to se čini Hristu samom. Ko ga, međutim, prihvati, nahrani, napoji, odene i u nevolji mu pripomogne, on to čini Hristu i njegovog tela udovima, da, on to čini sebi samom ukoliko je hrišćanin; jer mi smo samo Hrist jedan, kao grane na drvetu njihovom.

Učenik reče:

Kako će onda na dan takvog suda proći oni koji siromaha, paćenika, toliko muče i iz njega znoj cede, pritiskaju i na silu k sebi privlače, i svojim ga otiračem za noge smatraju, samo da bi na kraju bezobzirno i njegov znoj u razvratu oholo i obesno izjeli?

Majstor reče:

Svi oni to čine i samom Hristu i doći će pred Njegov strogi sud; jer oni tako svoje ruke stavljaju na hrišćanstvo, progone ga u svojim udovima i pri tome pomažu đavolu da svoje carstvo širi i odvlače siromaha takvim pritiskanjem od Hrista, tako da razuzdan put traži kako bi napunio svoj stomak. Da, ori ništa drugo ne čine doli samo ono što sam đavo čini, koji neprestano Hristovom carstvu i ljubavi odoleva. Jer svi, ukoliko se svim srcem Hristu ne posвете i služe mu, moraju u paklenu vatru ući, pošto ničega sem takvog svojstva u njima i nema.

Učenik reče:

Kako će onda proći oni koji se u tom vremenu zarad carstva Hristovog svadaju i međusobno se zbog toga proganjaju, sramote, rugaju i ogovaraju?

Majstor reče:

Svi oni hrišćanstvo nikada nisu spoznali i stoje samo u obliku, istom onom u kome se nebo i pakao za prevagu nadmeću. Svaki uzlet sujete, pošto se samo oko mišljenja spori, slika je pohlepe. Onaj ko vere i poniznosti nema i u Hristovom duhu ne boravi, on je samo Božjim gnevom naoružan i služi jačanju sopstvene sujete, kao carstvu tame i gnevu Božjem. Jer svaka sujeta će sudnjeg dana biti predata tami. Kao i njihove beskorisne prepirke kojima ljubav ne traže, već samo sujetu, da u mišljenjima budu viđeni, navodeći vladare, takvim umišljenim mišljenjima, na ratove, da zbog svojih umišljanja zemlju i ljude napadaju i pustoše. Svi oni

podležu sudu razabiranja rdavog od pravog. Tada će sva umišljanja i mišljenja prestati, i sva deca Božja će sa ljubavlju Hristovom koračati, a On u nama. Sve što u tom vremenu svade, duhu Hristovom ne stremi i ne čezne da samo ljubav podstiče, već koristoljublje u svadi traži, ono je đavolovo i pripada tami i biće od Hrista odvojeno. Jer sve na nebu služi ponizno Bogu, svome tvorcu.

Učenik reče:

Zašto Bog u tom vremenu dopušta postojanje takve svade?

Majstor reče:

Život je pohranjen u sukobu, kako bi bio otkriven, osetan, iskusiv, a mudrost prepoznata i spoznata tu je da služi večnoj radosti prevazilaženja. Jer u svetima u Hristu će velika hvala proisteći iz toga što je Hrist u njima tamu i svu sujetu prirode prevazišao i od sukoba ih izbavio. Zbog toga će se večno radovati kada budu spoznali kako će bezbožnicima biti uzvraćeno. Tako Bog dopušta svim stvarima da u slobodnoj volji borave, tako da večna vladavina u ljubavi i gnevu, u svetlosti i tami, otkrivena i spoznata bude i sve živo sopstvenu presudu u sebi samo uzrokuje i budi. Jer ono što je svetima sada u njihovoj patnji sukob i bol, to će im u veliku radost biti preobraženo. A ono što je bezbožnicima žudnja i radost u ovome svetu, to će im biti u večnu patnju

i sramotu preobraćeno. I zato svetima njihova radost mora iz smrti nastati, kao što svetlost sveće umiranjem i sagorevanjem u vatri nastaje, tako da se život oslobodi patnje prirode i jedan drugi svet zaposedne. Isto kao što svetlost ima sasvim drugačija svojstva od vatre, jer sama sebe daje, dok vatra, pak, samu sebe uzima i izjeda, isto tako oživljava Sveti Život kroz milost smrti, jer sopstvena volja umire i jedino Božije ljubavi volja, kao sve u svemu, vlada i dela. Tada će, dakle, večnost ponovo nežna i pomirljiva postati i ponovo kroz smrt se nežno sa velikim carstvom radosti spojiti, tako da večna igra u beskonačnom jedinstvu bude i večni uzrok carstvu radosti. Tako patnja mora biti razlog i uzrok takvom podsticaju. A u njemu (tom podsticaju) voli Misterija skrivene mudrosti Božje.

Ko moli, njemu će i biti dato; ko traži, taj i pronalazi; a onome ko zakuca, biće otvoreno (Mat. 7,7).

Milost našeg Gospoda Isusa Hrista, ljubav Božija i jedinstvo sa Svetim Duhom, neka su sa svima nama.

Amen.

